

Dato: 30.11.2020

Vår ref: 17/01896-3

Deres ref:

Innspill til norsk handlingsplan for bærekraftsmålene

Kirkerådet takker for muligheten til å gi innspill til nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene. Vi er svært glade for at denne handlingsplanen kommer, et viktig skritt for å trappe opp og samkjøre den norske innsatsen for målene, når vi går inn i det avgjørende tiåret frem mot 2030. Covid 19-pandemien har satt arbeidet for bærekraftsmålene tilbake og forsterket behovet for en kraftfull og koordinert innsats. Det er tid for handling.

Agenda 2030 med bærekraftsmålene gir oss en unik mulighet til å møte verdens store utfordringer sammen: myndigheter og næringsliv, sivilsamfunn og trossamfunn, på lokalt, nasjonalt og globalt nivå. Det er bare gjennom forpliktende og omfattende samarbeid at vi kan ha mulighet til å nå målene og skape en verden som er rettferdig, bærekraftig og fredelig for alle mennesker.

Våre innspill er inndelt i to kategorier: I avsnitt 1-6 gir vi noen overordnede innspill på hvordan vi mener planen bør innrettes for å bli et mest mulig effektivt redskap for å oppnå bærekraftsmålene nasjonalt og globalt. I avsnitt 7 gir vi noen eksempler på hvordan Den norske kirke er involvert i arbeidet for målene, som innspill til hvordan myndighetene kan benytte seg av kompetansen og nettverket i kirken som en partner for å nå målene.

Ved siden av dette innspillet støtter vi også innspillet sendt av ForUM for utvikling og miljø, hvor Den norske kirke gjennom Mellomkirkelig råd deltar aktivt.

1. Planen må være helhetlig

Agenda 2030 er omfattende og kompleks, men det er også dens styrke. For å lykkes med å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stanse klimaendringer innen 2030, må vi håndtere mange utfordringer samtidig, og sørge for at innsatsen på de ulike politikkområder er samstemt og gjensidig forsterkende, og ikke motvirker hverandre. Planen må derfor omfatte helheten av den norske innsatsen, og omfatte alle mål. Det er bedre at handlingsplanen tar et godt helhetlig grep i utgangspunktet, enn at denne første planen er veldig detaljert på noen avgrensede felt. Da har man et godt grunnlag for å gradvis bygge ut med flere virkemidler og konkrete tiltak.

2. Planen må omfatte alle sektorer

Alle samfunnsaktører må involveres, fra små og store bedrifter, offentlige foretak og kommuner, til sivilsamfunn og trossamfunn. Samtidig er det regjering og departement som

sitter i førerretet og må legge til rette for den helhetlige norske innsatsen. Vi i Den norske kirke vil gjerne bidra i et forpliktende samarbeid sammen med andre aktører, og imøteser et kreativt og konstruktivt samarbeid med myndighetene om arbeidet for målene. Vi utdypet noen muligheter for samarbeid i punkt 7 nedenfor.

3. Planen må omfatte Norges globale fotavtrykk

Norge påvirkes av det som skjer globalt, og Norges handlinger påvirker både andre lands utvikling og muligheten for å oppnå bærekraftsmålene globalt. For å være et effektivt redskap for å nå bærekraftsmålene, må planen omfatte både Norges innsats på hjemmebane og vårt globale fotavtrykk. Som et rikt land i verden har Norge både etisk ansvar og en stor mulighet til å bidra til måloppnåelse globalt. Her er for eksempel miljømålene 13, 14 og 15 sentrale, mens menneskerettigheter i globale leverandørkjeder (mål 8) og norsk våpeneksport (mål 16) er andre eksempler. God bistand, arbeid mot skatteparadis og kapitalflukt, og annet bidrag til nasjonal ressursmobilisering i fattige land, er viktige bidrag (mål 10 og 17).

4. Planen må fokusere på områder der Norge har størst utfordringer

For å kunne føre til mest mulig positiv endring, bør handlingsplanen legge størst vekt på de områdene der Norge har særlig store utfordringer med å nå bærekraftsmålene. Norges forrige rapportering til FN, Voluntary National Review (VNR) fra 2016, trakk blant annet frem psykisk helse, frafall fra videregående skole og unge som står utenfor utdanning og arbeid som utfordrende områder for Norge på hjemmebane. Vold mot kvinner, økonomisk ulikhet og produksjon av avfall var andre områder som ble trukket frem som særlig utfordrende. Samtidig ble det understreket at Mål 13 om klimaendringer var en spesielt stor utfordring, som ville bli fulgt opp innenfor rammeverket av Parisavtalen.

Ifølge Riksrevisjonens nylig fremlagte rapport om Norges styring av og rapportering på den nasjonale oppfølgingen av bærekraftsmålene¹, har det i tiden etter 2016 manglet en koordinert oppfølging av disse områdene. En handlingsplan må oppdatere analysen av hvilke mål som er særlig utfordrende, og legge til rette for en koordinert og systematisk innsats på disse områdene.

5. Planen må synliggjøre at bærekraftsmålene bygger på menneskerettslige standarder

Agenda 2030 med bærekraftsmålene bygger på de menneskerettslige standarder som alle land er forpliktet på, men presenterer en ny handlingsagenda for stater. I en tid hvor menneskerettene er under press internasjonalt, er det viktig at norske myndigheter kommuniserer tydelig at arbeidet for bærekraftsmålene er ment å bygge på og styrke de menneskerettslige standardene.

6. Systematisk oppfølging og rapportering

I tråd med Riksrevisjonens rapport² anbefaler vi at handlingsplanen legger til rette for et systematisk arbeid for arbeidet med bærekraftsmålene, blant annet ved å *utvikle nasjonale indikatorer* slik FN anbefaler, og at målene i planen knyttes til de nasjonale indikatorene. Videre må det etableres gode rapporteringsrutiner knyttet til mål og indikatorer.

Riksrevisjonens rapport viser at oppfølgingen frem til og med 2019 var fragmentert, manglet systematikk og ambisjoner og var lite effektiv. Vi håper departementet og regjeringen nå griper muligheten til å etablere gode systemer og legge til rette for en styrket og målrettet norsk innsats i årene frem mot 2030.

---

¹ <https://www.riksrevisjonen.no/globalassets/rapporter/no-2020-2021/styring-av-og-rapportering-pa-den-nasjonale-oppfolgingen-av-barekraftsmalene.pdf>

² Ibid.

7. Den norske kirkes arbeid for bærekraftsmålene

Den norske kirke er over hele landet involvert i arbeid som er relevant for oppnåelsen av bærekraftsmålene. Vi er glade for den vekten som legges på å involvere ulike aktører i arbeidet for målene, og vil gjerne understreke at trosbaserte aktører, inkludert Den norske kirke med våre ca. 1200 menigheter, 7500 ansatte og omkring 100 000 frivillige, er godt plassert til å bidra i dugnaden for målene sammen med andre aktører. For å motivere våre menigheter til forsterket innsats for bærekraftsmålene, har Kirkerådet sammen med Kirkens Nødhjelp utgitt [Bærekraftsboka: FNs bærekraftsmål i lys av kristen tro](#), som per i dag er distribuert til ca. 7000 eksemplarer og oversatt til fire språk.

Vi mener det er stort potensial for utdypet samarbeid mellom kirke og offentlig sektor når det gjelder arbeid for å oppnå bærekraftsmålene. Vi vil nevne noen eksempler:

1. Den norske kirkes menigheter driver **tilbud og aktiviteter for barn og unge** som er åpne for alle, ofte gratis eller svært rimelig, og ikke prestasjonsorientert. Hvert år møter vi om lag halvparten av alle fjortenåringene gjennom menighetenes konfirmantarbeid. Menighetene har ansatte som er pedagogisk utdannet og har god kjennskap til barne- og ungdomskultur i lokalsamfunnet. De kan være viktige samarbeidspartnere for kommuner, skoler, helsetjenester og politi.

Barne- og ungdomsarbeidet er relevant for flere bærekraftsmål, deriblant fattigdom og ulikhet (mål 1 og 10), psykisk helse (delmål 3.4), og utdanning for bærekraftig utvikling (delmål 4.7). Vi imøteser et mer omfattende og systematisk samarbeid med kommuner, skoler og andre aktører på dette området.

2. **Kirkens diakoni setter søkelys på sosiale utfordringer** i lokalsamfunnet og kombinerer verdiforankring og faglighet for å møte disse utfordringene på måter som kan utfylle det offentlige tilbudet. Vi vil trekke frem **ett konkret eksempel** som illustrerer dette. **Samtaletilbudet 13-20** ble startet i Bærum og finnes nå også i Bergen, Ullensaker og Groruddalen. Det er et gratis og lavterskel samtaletilbud for ungdom som bygger på respekt, omsorg og faglighet. På Sandvika Storsenter i Bærum får alle ungdommer som blir tatt i butikktyveri, tilbud om 2-5 samtaler med 13-20, et tilbud mange benytter seg av, og som har gitt mange ungdommer i vanskelige livssituasjoner muligheten til å bli møtt med respekt og få livet inn på et mer konstruktivt spor. Samtalene har ikke innslag av forkynnelse, men har som mål å møte ungdommen med respekt og omsorg. Erfaringen viser at ungdom opplever det som befriende at tilbudet ikke er knyttet til helsevesenet og at samtalepartnerne har god tid.³ 13-20 har et nært samarbeid med kommune, helsesykepleiere, politi og næringsliv. Dette er ett eksempel, blant mange mulige, på potensialet som ligger i samarbeid mellom kirke, kommune og andre aktører lokalt rundt sosialt arbeid/diakoni.
3. Vel en tredel av alle menigheter i Den norske kirke, er **grønne menigheter**, som i et samarbeid med Stiftelsen Miljøfyrtårn har forpliktet seg på en rekke tiltak for å gjøre virksomheten sin mer bærekraftig og integrere bærekraft i arbeidet sitt. På den måten bidrar de til bærekraftsmål som 12 (bærekraftig produksjon og forbruk), 13 (redusere klimaendringene), 14 (livet i havet), 15 (livet på land) og mål 4.7 om utdanning i bærekraftig utvikling og livsstil. Den norske kirke arbeider videre med et prosjekt for **miljøledelse** i menigheter, kirkelige fellestråd, bispedømmer og Kirkerådet, som utvikler systemer og rutiner for å integrere miljøledelse i daglig praksis, for eksempel når det gjelder fellestrådenes arbeid med drift av kontorer, kirkebygg og kirkegårder. Inkludert i dette inngår fokus på energisparing og fornybar energi i kirkebygg (bærekraftsmål 7), og biologisk mangfold på kirkegårder (bærekraftsmål 15). I 2019 vedtok Kirkerådet en ny reisepolicy for å redusere utslipp

³ <https://www.vl.no/nyhet/kjopesenter-og-politi-roser-kirkens-tilbud-1.1786038>
<https://www.13-20.no/>

fra tjenestereiser, og det jobbes med ny arbeidsgiverstrategi der bærekraftsmålene er kjent og retningsgivende for å integrere hensyn til miljø og klima i forhandlingene om ny hovedavtale og hovedtariffavtale for kirkelig sektor. Den norske kirke deltar i samarbeid som Klimavalgalliansen, Broen til framtiden, en rekke lokale og regionale samarbeidstiltak om klima og miljø over hele landet, og bidrar gjennom alle disse aktivt til bærekraftsmål 17 (samarbeid for å nå målene). Et eksempel her er Håpets katedral i Fredrikstad⁴ som fokuserer på plastforurensning i havet (14, Livet i havet) som en stor utfordring, og på interreligiøst samarbeid for å gjøre noe med det.

4. Den norske kirke ved Kirkerådet ble i 2020 medlem av **Koalisjonen for ansvarlig næringsliv (KAN)**, som arbeider for at Norge innfører en menneskerettighetslov for næringslivet. En innføring av en slik lov, for eksempel basert på Etikkinformasjonsutvalgets rapport fra november 2019, vil være et viktig steg mot å oppfylle bærekraftsmål 1 (fattigdom), 8 (anstendig arbeid) og 10 (ulikhet) gjennom å sørge for ansvarlighet i leverandørkjedene. Gjennom Norges kristne råd er Den norske kirke hvert år medarrangør for Global uke mot moderne slaveri, som setter slaveri, utnyttelse og anstendig arbeid på dagsorden i menighetene.
5. Arbeidet for bærekraftsmålene er høyt på agendaen i kirkene også globalt, og et viktig tema i det økumeniske arbeidet. Covid 19-pandemien har vist hvordan kirkene er godt plassert til å nå ut til de aller mest sårbare også i krisetider, fordi det kirkelige nettverket strekker seg ut i lokalsamfunn over alt. Den norske kirke er involvert i bekjempelse av fattigdom, ulikhet og klimaendringer gjennom organisasjoner som Kirkens Nødhjelp, Kirkenes Verdensråd og Det lutherske verdensforbund, og gjennom vårt samarbeid med misjonsorganisasjoner og søsterkirker i mange land. Vi er også aktivt med i European Christian Environmental Network (ECEN) som er knyttet til Conference of European Churches (KEK) i Brussel. Nesten alle menigheter i Dnk har også innsamling til bistandsprosjekter gjennom Kirkens Nødhjelp og Samarbeid Menighet og Misjon (SMM). Gjennom disse bidrar menigheter særlig til bærekraftsmål 1-8 + 10 og 13. Den Norske kirke er også aktivt pådriver for interreligiøst samarbeid gjennom Interreligiøst klimanettverk, som sender delegater til COP-møtene hvert år, og gjennom Inter-faith Rainforest initiative.⁵ Dette bidrar til bærekraftsmål 13, 15 og 17.

Vi ønsker lykke til i det viktige arbeidet med handlingsplanen, og ser fram til videre samarbeid i arbeidet for å nå bærekraftsmålene.

Med vennlig hilsen

Wenche Fladen Nervold
Seksjonsleder Diakoni og samfunn

Guro Almås
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Click here to enter text., Click here to enter text.

Click here to enter text.

Click here to enter text.

⁴ <https://hapetskatedral.no/>

⁵ <https://www.interfaithrainforest.org/>